جام جم

ویژه فرهنگ - هنر
رسانه - جامعه

۵

شنبه ۲۳ مهر ۱۴۰۱ شماره ۶۳۲۹

«طغیان» کره‌ای علیه سیستم سرمایه‌داری

۱۰

رسانه

محمود دینی، تهیه‌کننده برنامه «دیده‌بان» در گفت‌وگو با «جام جم»:

کاهش جرم با پخش هشدارهای پلیسی

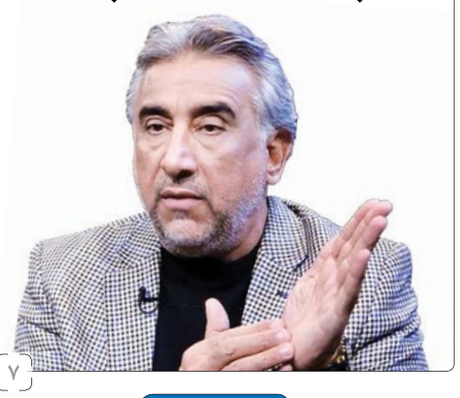

۷

فرهنگ

نگاهی به واکنش‌های غیرمنطقی و تند سلبریتی‌ها در حمایت از آتش‌افروزی اغتشاشات

جایزه بگیران اغتشاش

۸

رئیس سازمان صداوسیما در بازدید از پشت صحنه سریال سلمان فارسی در شاهرود

سلمان فارسی؛ کارگاه آموزشی برای اهالی هنر

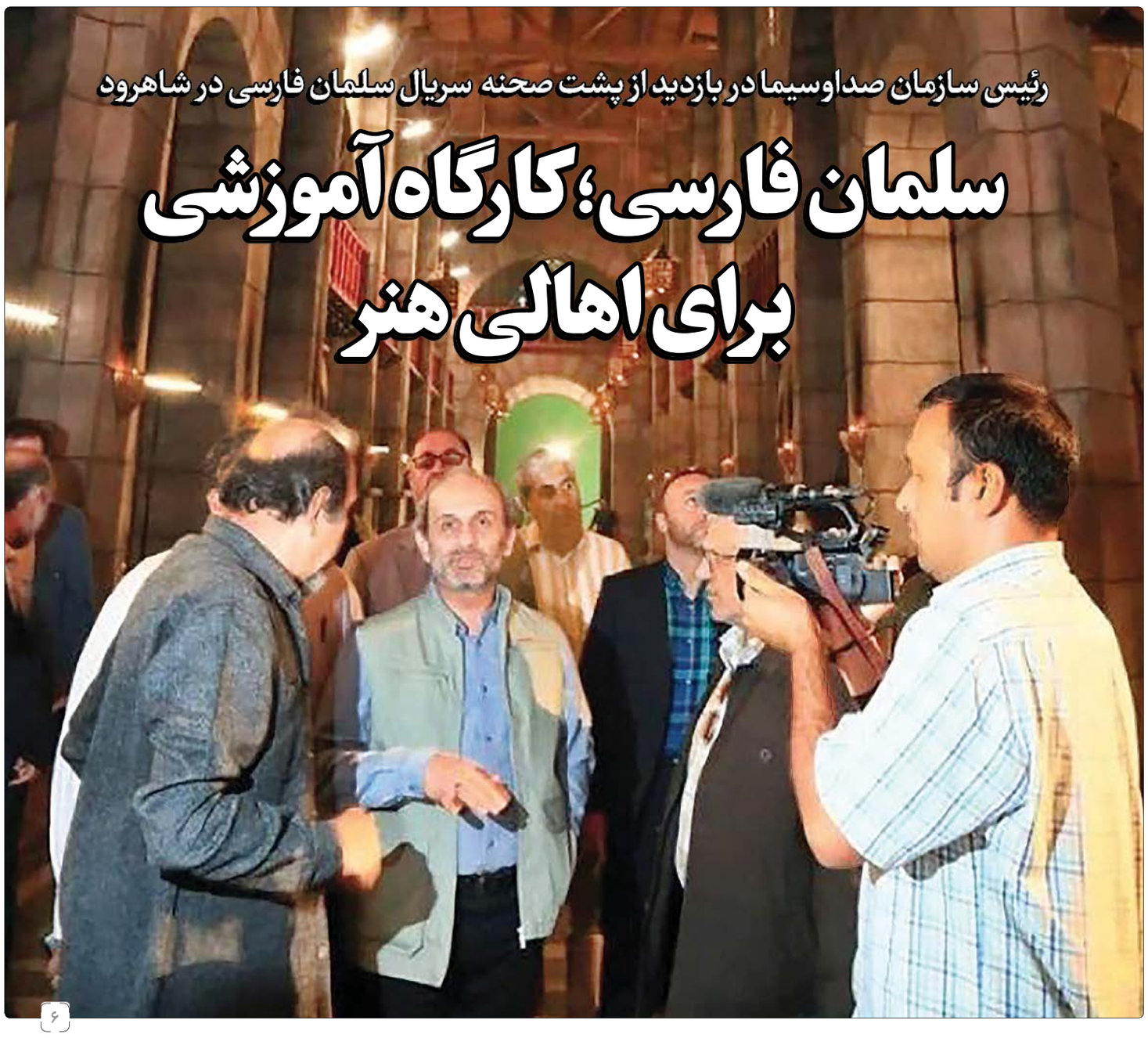

۶

سینما

گفت‌وگو با محمود بابایی، تهیه‌کننده درباره تاثیرات اغتشاشات اخیر بر سینما

زنگ خطر برای جشنواره فیلم فجر

۱۰

فرهنگ

گفت‌وگوی «جام جم» با فریدون علیار:

هنر خوشنویسی هرگز به انحطاط کشیده نمی‌شود

۱۱

جامعه

هویت مجازی در دنیای حقیقی

۱۲

یادداشت

تماشاگر از تکرار گریزان است

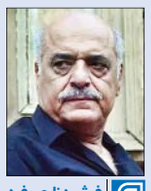

فرشید زارعی فرد
بازیگر

در بحث ارائه راهکار برای رشد کمی و کیفی تولیدات مختلف و به‌ویژه سریال‌های تلویزیونی دو بحث عمومی و تخصصی وجود دارد. در بحث عمومی نکته مهم این است که سریال‌ساز باید به سلیقه مخاطب توجه داشته و اثرش متناسب با این سلیقه باشد. البته همگن‌سازی محصول با سلیقه مخاطب به معنای افت کیفیت نباید باشد، بلکه باید دغدغه‌های مخاطب را پیدا کرد و طوری هم محصول ارائه داد که سلیقه مخاطب ارتقا پیدا کند.

این‌که برخی از همکاران سطح تولید تلویزیون را نازل دانسته و هر محصول سطحی را برای تلویزیون آماده می‌کنند بسیار زیاد نگران‌کننده است و خطرناک نه برای مخاطب این دوران که برای نسل‌های بعد. به هر حال بعدها که تاریخ تلویزیون در دهه۹۰ و ابتدای سده جدید را بررسی کنند قطعا بابت برخی از این آثار بر ما خرده خواهند گرفت پس چه بهتر که مخاطب را دست‌کم فرض نکنید و بهترین‌ها را برایش بسازید.

از منظر تخصصی مخاطب از نظر ساختار و فرم به آثاری در تلویزیون نیاز دارد که بتواند روی آنها تعمق لازم را داشته باشد. از منظر فرم و چارچوبی که داستان درون آن ریخته شده و پرورده می‌شود باید خیلی حساس باشیم و طوری رفتار نکنیم که خدای نکرده کم‌فروشی به چشم بیاید.

بحث تورم و مسائل اقتصادی یکی از موضوعاتی است که مورد توجه مخاطب قرار دارد و بحث روز اجتماع است و می‌تواند وارد درام شود ولی مهم نوع ارائه محتوا در قالبی باورپذیر است. سنگ بنای اصلی هر سریالی فیلمنامه است و باید نویسنده برای نگارش به نیازهای مخاطب توجه کند.

بحث مهم بعدی علاقه و ذائقه مخاطب ایرانی و حرکت به سمت دیدن آثار قصه محور است، چون مخاطب دوست دارد با داستانی مواجه باشد که اوج، میانه و فرود دراماتیک در خودش داشته باشد. استفاده از بازیگران حرفه‌ای و کاربلد مسأله مهم بعدی است. بحث آکادمیک هم در این فرآیند جایگاه مهمی دارد به این منوال که در تمام ارکان تولید و ساخت سریال افراد متخصص قرار گیرد. در برخی سریال‌ها حضور داشته‌ام که تصور می‌کردند تهیه‌کننده نباید تخصصی در کارش داشته باشد و فقط باید پول دهد، در حالی که تهیه‌کننده نماینده کلیت یک سریال است و جایگاه مهمی دارد و باید عوامل به او اطمینان داشته باشند و بتوانند در شرایط مختلف به او اتکا کنند.

تماشاگر امروز از کارهای تکراری گریزان بوده و به‌شدت تنوع‌طلب است و نوع عملکرد مدیران فعلی باید طوری باشد که توانایی رقابت با سایر مدیوم‌ها مثل شبکه نمایش خانگی و شبکه‌های خارجی را داشته باشیم و بی‌خود و بی‌جهت خط قرمزهای متعدد و گاه غیرضروری را سرراه قرار ندهیم و جذابیت خیلی از سریال‌ها را از بین نبریم.

گپ

گفت‌وگو با محمد متوسلانی، بازیگر نقش نابینا در فیلم «زمهریر»

سینما، ابزاری موثر برای حل مشکلات نابینایان

ساناز قنبری
گروه فرهنگ و هنر

دنیا پیش چشم تمام ما رنگی نیست. حتی سیاه هم نیست. یک سفیدی بی‌انتهاست که برای برخی‌ها از بدو تولد است تا زمان فوت و برای برخی هم دیرتر شروع می‌شود. ۲۳ مهر یا ۱۵ اکتبر روز جهانی عصای سفید و روزی برای نابینایان است. کسانی که علی‌رغم ندیدن این جهان و درک‌نکردن رنگ‌ها اما جهان را لمس می‌کنند و دست‌هایشان آنچه باید رویت کند را با تمام ظرافت در آغوش می‌گیرد. روشندلان از طریق سایر حواس‌شان وارد دنیا شده‌اند و در جهان واقعی مدام از آنها واکنش می‌بینیم اما انگار این اتفاق و ورود به جهانی که لمس و درک می‌کنند از سوی ما با کاستی‌هایی روبه‌روست و شاید حتی بتوان به جرات هم گفت به‌خوبی جهان نابینایان را نتوانسته‌ایم درک کنیم.

سینما یکی از هنرها و عرصه‌هایی است که می‌تواند تمام ابعاد زندگی یعنی قواعد، پیچیدگی‌ها و سختی‌های یک روشندل را به تصویر بکشد. می‌تواند از مشکلات‌شان بگوید و راه چاره‌ای برای پیدا کردن پل ارتباطی میان ما و روشندلان هم پیدا کند. با وجود این‌که در سینمای پس از انقلاب اسلامی کارهایی در رابطه با نابینایان یا با محوریت نابینایان ساخته شده است اما آن‌گونه که باید نتوانسته چالش‌های این معلولیت را به تصویر بکشد چراکه ما تفاوت میان تاریکی چشم‌های بسته را با چشم‌های پاکی که تنها سفیدی وجودشان را پر کرده است نمی‌دانیم و جهان‌شان برای ما غیرقابل درک است. محمد متوسلانی، بازیگر، کارگردان و تهیه‌کننده سینما سال ۱۳۸۸ در فیلم «زمهریر» به کارگردانی علی رویین‌تن نقش یک نابینا را بازی کرد که در جبهه حضور داشت. روز نابینایان بهانه‌ای شد تا با متوسلانی به گفت‌وگو بپردازیم.

عدم پرداخت به مشکلات معلولان در سینما

این بازیگر در ابتدای بحث با اشاره به محتوای فیلم زمهریر توضیح می‌دهد: زمهریر به کارگردانی علی رویین‌تن و تهیه‌کنندگی سیدضیا هاشمی فیلمی دفاع‌مقدسی است و تمام لوکیشن‌هایش در شهرک سینمایی بازسازی شده و روایتگری است که از امروز به زمان جنگ می‌رود و از جنگ به امروز بازمی‌گردد. در این فیلم من نقش یک نابینا را بازی کردم که در جبهه حضور داشت. بازی در نقش یک نابینا تجربه جدید و متفاوتی برایم بود و انرژی زیادی برای بازی در این نقش از من گرفته شد. این فیلم به موضوع و افرادی در سینما می‌پرداخت که خیلی به آن پرداخته نمی‌شود. البته کلا در سینما به مشکلات و چالش‌های معلولان پرداخته نمی‌شود.

کارگردان فیلم‌هایی چون «کفش‌های میرزانوروز»، «دو روی سکه» و «هر چی تو بخوای» ادامه می‌دهد: در طول زندگی با نابینایان مواجه شده بودم و با نحوه زندگی و مشکلاتی که با آنها دست‌وپنجه نرم می‌کنند آشنا بودم. البته برای این‌که نقش یک نابینا را بازی کنم فیلم‌های معروفی از سینمای جهان را که به معلولان می‌پرداخت دیدم. مثل «بوی خوش یک زن» به کارگردانی مارتن برست را که در آن آل‌پاچینو بازی می‌کرد. این فیلم روایت زندگی چارلی (با بازی کریس اودانل) جوانی است باهوش و بااستعداد ولی فقیر که در کالج معروفی درس می‌خواند. او برای خرید بلیت هواپیما و بازگشت به منزل در ایام تعطیلات کریسمس دنبال کار موقت می‌گردد. بنابراین خانواده‌ای او را برای نگهداری از یک سرهنگ بازنشسته نابینا (با بازی آل‌پاچینو) استخدام می‌کنند. در ادامه چارلی متوجه می‌شود که با یک آدم معمولی سر و کار ندارد و این سرهنگ نابینا انسان فوق‌العاده عجیب و پیچیده‌ای است و باقی ماجراها. تماشای این فیلم تاثیر فوق‌العاده‌ای برای بازی در نقش یک نابینا روی من گذاشت.

نکته

لزوم توجه بیشتر به معلولان

بارها کسانی را در مراکز توانبخشی و بهزیستی دیده‌ام که از فیلمسازان خواهش داشتند در فیلم‌ها و سریال‌ها به مشکلات و مصائب این عزیزان پرداخته شود تا شاید صدای آنها از این طریق به گوش مسئولان برسد. بلکه به این وسیله متولیان امر بودجه بیشتر و متناسبی با مشکلات معلولان را در اختیارشان قرار دهند. امیدوارم جامعه با ارائه خدمات اجتماعی بهینه به این قشر از خانواده‌ها کمک کند و آنها را در رشد و پرورش معلولان حمایت نماید. چرا که با ارائه خدمات روانشناختی مددکاری و توانبخشی کیفیت زندگی معلولان و خانواده‌های آنها بالا می‌رود.

صبر و آرامش، کلید مشکلات معلولان

به گفته متوسلانی، سخت‌ترین مرحله فیلمبرداری در فیلم «زمهریر» جایی بود که زیر بمباران عراقی‌ها ایستاده‌ام. اطرافم گلوله باران می‌شد و من منولوگی را راجع به گذشته و حالم فریاد می‌زدم. فضایی که در آن سکانس به‌وجود می‌آمد، خیلی مشکل و در عین حال احساسی بود.

او با تاکید بر این‌که خانواده معلولان با مشکلات بسیاری دست و پنجه نرم می‌کنند، خاطرنشان می‌کند: دو گروه نابینا داریم گروهی که از ابتدای تولد نابینا بودند و گروهی که بر اثر بیماری و سانحه‌ای نابینا شدند. بازی در نقش معلولان بسیار مشکل است. این‌که بازیگر با تمام وجود حس می‌کند این عزیزان با چه مشقتی در جامعه زندگی می‌کنند و چقدر مقاوم هستند که با تمام ناملایمات کنار می‌آیند. همچنین خانواده آنها که به مرور زمان می‌آموزند چگونه باید با یک فرد معلول رفتار کنند. از خداوند برای خانواده‌هایی که دچار چنین مشکلی هستند، صبر و آرامش می‌خواهم تا آن را حل کنند و به زندگی خود به‌گونه‌ای که در حق سایر اعضای خانواده اجحاف نشود، ادامه دهند. متاسفانه مشاوره و روان‌شناسی به خانواده‌های معلولان صورت نمی‌گیرد و بخش اندکی از این خانواده‌ها تحت پوشش هستند که آن حمایت‌ها بسیار محدود است.

متوسلانی می‌افزاید: دولت و سازمان بهزیستی باید خدمات ویژه‌ای به معلولان ارائه کنند. معلولان به لحاظ بیولوژیک با دیگر افراد جامعه متفاوت هستند و طبعا به شرایط بهینه‌ای برای زندگی نیاز دارند. این در حالی است که بعضا می‌بینیم آنها در شرایط خوبی نیستند. تمام کودکان معلول حق دارند از امکانات ویژه برای زندگی، تحصیل و آینده حرفه‌ای برخوردار باشند.

معلولان از نگاه دلسوزانه گریزانند

او با تاکید بر بازنمایی پدیده معلولیت در رسانه‌ها تصریح می‌کند: رسانه‌ها موظفند رفتارهای متناسب با معلولان را به جامعه بیاموزند یا یادآوری کنند. از دریچه سینما حتی با یک قصه ساده و شریف مانند وجود خود معلولان، می‌توان به زندگی آنها و مشکلات‌شان نزدیک شد. این اتفاق با حمایت رسانه‌ها و فضای مجازی می‌تواند منجر به ایجاد فرهنگ بهتر درک شدن آنها شود. معلولان از نگاه دلسوزانه گریزان هستند و جامعه باید در نظر داشته باشد چنین نگاهی آزاردهنده به آنها نداشته باشد. آنها با نقصی که دارند زندگی می‌کنند و دیده‌ام که بسیاری از افراد حتی از یک فرد سالم هم موفق‌تر هستند. این یعنی بشر توانایی آن را دارد که در هر حال خود را با شرایط تطبیق دهد.

این هنرمند تاکید می‌کند: در هفته بهزیستی و روزهای آن علاوه بر گرامیداشت‌های مرسوم، راه‌هایی که باعث می‌شود معلولان زندگی آسان‌تری داشته باشند، واکاوی می‌شود و می‌رود تا سال آینده. غافل از این‌که وقتی درباره یک معضل اجتماعی صحبت می‌شود، سهم مسئولان از همه مردم بیشتر است، زیرا آنان باید زیرساخت‌های لازم را برای حل آن معضل فراهم کنند. مهم‌ترین نیاز جامعه نابینایان و کلا معلولان، این است که ابزار و زبانی بیابند و بتوانند با دیگران ارتباط خوبی برقرار کنند. متاسفانه در جامعه ما به اندازه کافی درک درستی از این عزیزان وجود ندارد و افراد نسبت به آنها رفتار صحیحی از خود نشان نمی‌دهند. بیشتر اوقات از قابلیت‌ها و هوش این عزیزان به‌دلیل محدودیت‌هایی که دارند استفاده نمی‌شود و زمان آن رسیده که با کمک مردم و رسانه‌ها این شرایط تغییر کند.